

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

СИЛАБУС

«Екологічне право»

Рівень вищої освіти	Спеціальність	Навчальні групи	Курс та семестр
Перший (бакалаврський)	081 Право	ФЕБ-941-942	3 курс, семестр осінній

Статус навчальної дисципліни	Кількість кредитів	Форма навчання	Форма контролю
нормативна	3	денна	залік

**Ярошенко Артем Сергійович, доцент кафедри цивільного
права та процесу, кандидат юридичних наук**

каб. 530, т. 0567564510, k_cpp@dduvs.in.ua

Консультації: п'ятниця з 15.00 до 16.15

Опис навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: навчальна дисципліна «Екологічне право» покликана забезпечити набуття та поглиблення знань щодо екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, глибоке засвоєння теоретичного матеріалу, усвідомлення безумовного виконання у майбутній практичній діяльності нормативно-правових актів відносно екологічного законодавства; навчити курсантів та слухачів чітко орієнтуватися в чинному екологічному законодавстві, тлумачити нормативно-правові акти та вміло застосовувати їх в реальних умовах своєї майбутньої професійної діяльності.

Кількість тем: 10 тем

Загальна кількість годин: 90 годин

Форма індивідуальних та самостійних завдань: виконання у системі Міа:Освіта наступних видів робіт (на вибір здобувача вищої освіти): написання та публікації статті у фаховому виданні; написання та публікація тез доповідей на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня; підготовка мультимедійних презентацій (у програмі PowerPoint); підготовка тестових завдань; підготовка практичних задач.

Перелік компетентностей, які набуває здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності:	Фахові (спеціальні) компетентності:
ЗК 3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	СК 2 – Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.
ЗК 7 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	СК 7 – Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне

	право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
ЗК 13 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.	СК 8 – Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ЗК 15 – Прагнення до збереження навколишнього середовища	СК 12 – Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
	СК 13 – Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
	СК 14 – Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання:

ПРН 1 – Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 4 – Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 18 – Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 21 – Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Вимоги викладача.

Головна вимога викладачів – це дотримання здобувачами загальних принципів етики і моралі.

Під час аудиторних занять здобувачі є активними учасниками освітнього процесу: вони залучаються викладачем до організації та проведення заняття, за що отримують відповідні бали. Крім того, на заліковому тижні здобувачі

зобов'язані мати конспект, укладений власноруч.

На заняття здобувачі вищої освіти повинні вчасно приходити до аудиторії відповідно до затвердженого розкладу. Під час лекційного чи семінарського заняття забороняється: вживати їжу та жувальну гумку; заважати науково-педагогічному працівнику проводити заняття, а курсантам навчатися. Під час контролю знань здобувач вищої освіти повинен: бути підготовлений відповідно до вимог робочої програми навчальної дисципліни «Екологічне право»; розраховувати на власні знання (не шукати інші джерела інформації - мобільні телефони, планшети чи іншими мобільні пристрої, списування, плагіат, тощо); не заважати іншим; виконувати усі вимоги науково-педагогічного працівника щодо контролю знань.

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема / тематичний блок	Література	Вид заняття, кількість годин	Метод навчання	Метод оцінювання	Кількість балів	Термін виконання
ТЕМА 1. Предмет, метод, поняття, принципи та система екологічного права	Закони: 1	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Вересень 2021
	Підручники: 1,3-7, 9.					
	Посібники: 3, с. 8-60. 20, с.5-24.	Семінарське заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Вересень 2021
	Інтернет- ресурси 1-8					
		Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Вересень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Вересень 2021

ТЕМА 2. Джерела екологічного права	Закони: 1,31.	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Вересень 2021
	Підручники: 1,3-7, 9.					
	Посібники: 3, с. 61-82. 17, с. 6-24. 20, с. 32-50.					
	Інтернет-ресурси 1-8	Семінарське заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Вересень 2021
		Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Вересень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Вересень 2021
ТЕМА 3. Екологічні права та	Закони: 1,12,24,25.	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування,	-	-	Вересень 2021

обов'язки громадян	Підручники: 1,3-7, 9. Посібники: 3, с. 83-119. 17, с. 25-40. 20, с. 51-67. Інтернет-ресурси 1-8		Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)			
		Семінарське заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Вересень 2021
		Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Вересень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Вересень 2021
ТЕМА 4. Правове забезпечення раціонального використання і охорони земель в Україні	Закони: 1,13. Підручники: 1,3-7, 9.	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання,	-	-	Жовтень 2021

	Посібники: 3, с. 120-151. 20, с. 71-88.		Метод демонстрування (мультимедійна презентація)			
	Інтернет- ресурси 1-8	Семінарське заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Жовтень 2021
		Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Жовтень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Жовтень 2021
ТЕМА 5. Правове забезпечення використання і охорони вод в Україні	Закони: 1 Підручники: 1,3-7, 9. Посібники: 3, с. 214-228. 17, с. 41-60.	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Жовтень 2021

	20, с. 112-118.	Семінарське заняття – 2 год.	Метод евристичних питань	Усні опитування	Максимально 5 балів	Жовтень 2021
	Інтернет-ресурси 1-8	Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Жовтень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Жовтень 2021
ТЕМА 6. Правове регулювання охорони та використання надр	Закони: 1 Підручники: 1,3-7, 9. Посібники: 3, с. 272-276. 17, с. 102-116. 20, с. 147-149.	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Жовтень 2021
		Практичне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Жовтень 2021

	Інтернет-ресурси 1-8	Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Жовтень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Жовтень 2021
ТЕМА 7. Правове забезпечення використання та охорони рослинного світу	Закони: 1 Підручники: 1,3-7, 9. Посібники: 3, с. 185-198. 17, с. 130-143. 20, с. 89-103. Інтернет-ресурси 1-8	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Листопад 2021
		Практичне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Листопад 2021
		Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Листопад 2021

		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Листопад 2021
ТЕМА 8. Поняття, зміст та види права лісокористування	Закони: 1 Підручники: 1,3-7, 9. Посібники: 3, с. 272-276. 17, с. 102-116. 20, с. 147-149. Інтернет-ресурси 1-8	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Листопад 2021
		Практичне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Листопад 2021
		Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Листопад 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Листопад 2021

ТЕМА 9. Правове регулювання використання і охорони тваринного світу	Закони: 1	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування, Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)	-	-	Листопад 2021
	Підручники: 1,3-7, 9.					
	Посібники: 3, с. 248-271. 17, с. 87-101. 20, с. 124-146, 150-154.	Практичне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Листопад 2021
	Інтернет-ресурси 1-8	Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Листопад 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Листопад 2021
ТЕМА 10. Правова охорона	Закони: 1	Лекційне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування,	-	-	Грудень 2021

атмосферного повітря	Підручники: 1,3-7, 9.		Метод проблемного викладання, Метод демонстрування (мультимедійна презентація)			
	Посібники: 3, с. 248-271. 17, с. 87-101. 20, с. 124-146, 150-154.	Практичне заняття – 2 год.	Метод діалогового спілкування	Усні опитування	Максимально 5 балів	Грудень 2021
	Інтернет-ресурси 1-8	Сам. роб.	Метод занурення	Перевірка письмових робіт (конспект, словник)	Максимум – 15 (за сем.)	Грудень 2021
		Інд. робота	Метод багатомірної матриці	Перевірка виконаних завдань в системі Moodle	Максимум – 15 (за сем.)	Грудень 2021
Форма підсумкового контролю – залік (максимальна оцінка – 40 б.)						

Основні рекомендовані інформаційні джерела

Основні нормативні акти:

- **Конституція України:** Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
(Дата звернення 16.05.2021);

- **Закони**

1. Земельний кодекс України: Закон від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. (Дата звернення 29.06.2021).
2. Водний кодекс України: Закон України від 6.06.1995 р. № 213/95-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1995. № 24. Ст.189. З наступними змінами та доповненнями.
3. Кодекс України про надра: Закон України від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1994. № 36. Ст. 340. З наступними змінами та доповненнями.
4. Лісовий кодекс України: Закон України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. (Дата звернення 29.06.2021).
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (Дата звернення 29.06.2021).
7. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>. (Дата звернення 29.06.2021).
8. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>. (Дата звернення 29.06.2021).
9. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
10. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 № 2894-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>. (Дата звернення 29.06.2021).

11. Про екологічну мережу: Закон України від 24.06.2004 № 1864-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>. (Дата звернення 29.06.2021).
12. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 № 591-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/591-14>. (Дата звернення 29.06.2021).
13. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
14. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
15. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>. (Дата звернення 29.06.2021).
16. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
17. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
18. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 № 2245-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>. (Дата звернення 29.06.2021).
19. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
20. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27.02.1991 № 791а-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/791%D0%B0-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
21. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 № 796-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/796-12>. (Дата звернення 29.06.2021).
22. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/858-15>. (Дата звернення 29.06.2021).
23. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 № 2026-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>. (Дата звернення 29.06.2021).

- **підзаконні акти:**

1. Про затвердження Концепції зменшення обсягів викидів важких металів в атмосферне повітря: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2000 № 1291. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1291-2000-%D0%BF>. (Дата звернення 29.06.2021).
2. Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарних джерел, обласних підприємств, установ, організацій та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/302-2002-%D0%BF>. (Дата звернення 29.06.2021).
3. Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 1655. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2001-%D0%BF>. (Дата звернення 29.06.2021).
4. Про затвердження порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>. (Дата звернення 29.06.2021).
5. Про затвердження Порядку надання водно-болотним, угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1287. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1287-2002-%D0%BF>. (Дата звернення 29.06.2021).

Підручники:

1. Гетьман А. П., Анісімова Г. В., Соколова А. К. та ін. Екологічне право : підручник. Харків : Право, 2019. 552 с.
2. Андрейцев В.І. Екологічне право: Особлива частина: підручник. К.: Істина, 2011. 580 с.
3. Білявський Г. О. та ін. Основи екології: підручник. 2-ге вид. К.: Либідь, 2005. 408 с.
4. Екологічне право : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. За ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2013. 432 с.
5. Екологічне право України. Академічний курс: підручник для студ. вищих навч. закл. Юрій Сергійович Шемшученко (заг.ред.). 2-ге вид. К.: Юридична думка, 2008. 720с.
6. Екологічне право України. За ред. Зуєва В.А. Загальна частина: навчальний посібник. Х., 2010.
7. Кобецька Н.Р. Екологічне право України. К., 2007 р.
8. Шемшученко Ю.С. Екологічне право України. Академічний курс. К., 2008 р.

9. Екологічне право ЄС: Програма Tasis Європейського Союзу в Україні. К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. 158с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Гетьман А. П., Анісімова Г. В., Бредіхіна В. Л. та ін. Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. Харків : Право, 2017. 208 с.
2. Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін. Екологічне право : навч. посіб. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 318 с.
3. Ярошенко А. С. Екологічне право: законодавство України у сфері захисту рослин : зб. норм.-прав. актів. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 386 с.
4. Кизима Раїса Антипівна Екологія та екологічне право (ред.): навч. посібник. Вид. 2-ге, допов. Т.: Підручники і посібники, 2009. 334с.
5. Екологічне законодавство України: стан та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 13-14 грудня 2007 р. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого ; НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування АПрН України ; Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Харківській області / Ю.П. Битяк (ред.) Х.: Право, 2008. 184с.
6. Ільків Н. В.. Екологічне право у діяльності органів внутрішніх справ України: навч.- практ. посібник. Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. Л. : Львівський ДУВС, 2007. 144с.
7. Екологічне право: Навч. посіб. для дистанц. навч. для студ. вищ. навч. закл. Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». Інститут дистанційного навчання. К. : Університет «Україна», 2006. 303с.
8. Кобецька Н. Р.. Екологічне право України: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2008. 351с.
9. Мачуська І. Б. Екологічне право: навч. посіб. ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К. : КНЕУ, 2009. 301 с.
10. Рябець К. А. Екологічне право України: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 438 с.
11. Разметаєв С. В. Екологічне право в малюнках і схемах для всіх (ред.). Х.: Харківська обл. орг. Всеукраїнської екологічної ліги, 2018. 46 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Грищан О. А. Правові засади екологічного контролю за використанням та охороною надр: монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2017. 176 с.
2. Гетьман А. П., Донець О. В., Соколова А. К. та ін.. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Харків : Право, 2014. 783 с.

3. Бонайн Д., Алексєєва Є., Кравченко О. та ін. Стратегічні судові справи на захисті екологічних прав та довкілля : посібник. Львів : ЕПЛ : Компанія "Манускрипт", 2014. 136 с.
4. Бабкова А. Про поняття природних рекреаційних ресурсів. *Право України* № 5, 2018 р.
5. Гетьман А. Правове регулювання екологічних суспільних відносин: стан та перспективи. *Право України*. №4, 2019. С. 145–158.
6. Грицкевич С. Екологічні права в системі конституційних прав людини і громадянина. *Право України*. №8. 2017. С. 203–210.
7. Заржицький О. Правові засади регіональної екологічної політики. *Право України*. №4. С. 312–323.
8. Заржицький О. Правові аспекти регіональної екологічної безпеки. *Право України*. №5, 2017. С. 347–354.
9. Заржицький О. Правові засади регіональної екологічної політики. *Право України*. №4. 2020. С. 280–293.
10. Каракаш І. Право поділеної власності на природні ресурси у законодавстві України. *Право України*. № 3. 2019. С. 358–391.
11. Кравченко С., Андрусевич А. Розвиток екологічних прав людини у міжнародному праві. *Право України*. № 2. 2017. С. 280–293.
12. Краснова М., Позняк Е. Правове забезпечення екологічної безпеки: роль науково-правового фактора. *Право України*. № 5, 2018. С. 270–283.
13. Кузнєцова С. Розвиток правових форм фінансування природоохоронної діяльності в контексті загального процесу «Довкілля для Європи». *Право України*. №4, 2017 С. 180–193.
14. Малишко М. Конституційні основи екологічно-правової системи України. *Право України*. № 12. 2019. С. 280–293.
15. Мельник П. Кримінально-правова відповідальність за незаконну порубку лісу: окремі питання. *Право України*. № 6. 2018. С. 154–161.
16. Орлов М. Правове забезпечення реалізації екологічних інтересів – основа належної охорони довкілля і розвитку економіки України. *Право України*. № 1. 2019. С. 260–273.р.
17. Плотнікова О. Комплексність використання надр як основний принцип надрового законодавства. *Право України*. № 4 , 2020. С. 167–174.
18. Попов В., Гетьман А. Правові проблеми використання і охорони рослинного світу. *Право України* № 1. 2020. С. 294–301.

Інтернет-ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
4. <http://www.president.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Президента України

5. <http://www.kmu.gov.ua/control> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
6. <https://supreme.court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду
7. <http://www.ccu.gov.ua/pls/wccu/indx> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України
8. <https://mepr.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Політика виставлення балів та політика щодо дедлайнів та перескладань.

Для здобувачів вищої освіти максимальна сума балів за всі види робіт з навчальної дисципліни – 100 балів: за виконання завдань у рамках аудиторної роботи – 30 балів, самостійної роботи – 15 балів, індивідуальної роботи – 15 балів; 40 балів – за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

Не виконані завдання та пропущені заняття через хворобу або іншу поважну причину відпрацьовуються здобувачем вищої освіти самостійно. Протягом 2 тижнів з моменту відновлення навчання мають бути надані результати такого опрацювання на консультації у викладача з отриманням відповідних балів.

У разі пропущених занять з неповажної причини здобувач доопрацьовує на консультаційних заняттях, але бали не отримує.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися порядку в аудиторії, мати охайний вигляд, висловлюватися коректно та вести конспекти занять. На лекційних заняттях заборонено використовувати мобільні телефони.

Наслідком незадовільної поведінки здобувача або запізнення його на заняття є вимога викладача самостійно опрацювати певний навчальний матеріал та надати (презентувати, показати) результати такої роботи на консультаційному занятті протягом 2 тижнів з моменту отримання зауваження.

Викладачем встановлюється дедлайн для здачі самостійної та індивідуальної роботи, який має бути дотриманий для допуску до підсумкового контролю.

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, уникати плагіату як виду порушення доброчесності.

Критерії оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання аудиторної роботи:

5 балів - питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, **виконані** в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на **глибокому знанні** чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.

4 бали - питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання **виконані** в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної

думки стосовно дискусійних питань **переважно ґрунтується на знанні** чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.

3 бали - питання, винесені на розгляд, **у цілому засвоєні**; практичні навички та вміння мають **поверхневий характер**, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, **виконані, деякі** види завдань виконані **з помилками**.

2 бали - питання, винесені на розгляд, **засвоєні частково, прогалини** у знаннях **не носять істотного характеру**; практичні навички та вміння **сформовані недостатньо**; **більшість** навчальних завдань **виконано, деякі** з виконаних завдань **містять істотні помилки**, які потребують подальшого усунення.

1 бал - здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

0 балів - відсутність на занятті.

Отримання 1 або 0 балів за заняття потребує його відпрацювання у дні консультації викладача.

Недопустимим являється відсутність відпрацювань пропущених занять, запізнення на заняття та використання під час занять мобільних пристроїв без дозволу викладача.

Аудиторні бали розраховуються по формулі: сума оцінок за семестр * коефіцієнт аудиторної роботи.

Коефіцієнт розраховується на кожен семестр за формулою: 30 балів : 5 (максимальна оцінка): кількість занять у семестрі.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

За самостійну та індивідуальну роботу здобувач вищої освіти отримує бали після виконання наступних видів завдань, які оцінюються згідно їх складності:

Написання та публікації статті у фаховому виданні – 30 балів;

Написання та публікація тез доповідей на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня – 15 балів;

Підготовка не більше 2 мультимедійних презентацій з обраних тем, де одна презентація оцінюється максимум – 10 балів (не більше 2-х);

Підготовка тестових завдань з обраних тем, де тестові завдання за однією темою оцінюються максимум – 5 балів (за 10 питань);

Підготовка не більше 4 практичних задач з обраних тем, де одна практична задача оцінюється максимум – 5 балів (не більше 4-х).

Під час виконання індивідуальної та самостійної роботи слід використовувати систему управління дистанційним навчанням «Moodle» / «МІА: Освіта».

Поточний контроль може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування, колоквиуму, оцінювання виступів на семінарських заняттях, ділових чи імітаційних ігор тощо.

Підсумковий контроль здійснюється в усній формі лише при відсутності заборгованостей по всіх видах робіт і після відпрацювання усіх пропущених занять.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри цивільного права та процесу, протокол від 29.06.2021 № 22.

Розробник:
доцент кафедри
цивільного права та процесу
ФПФПКП
кандидат юридичних наук

Артем ЯРОШЕНКО